

שיחה ליום ירושלים - "גילו ברעדה" להיות ראויים לירושלים

הרב אלי סדן

- פנימי לא מוגה -

עריכה: נתנאל שאול

מערכת: יאיר הבר

להערות ניתן לפנות אל - 0584993512

ירושלים נקראת ליבם של ישראל, ירושלים היא עיר הקודש, מקום מקדש, קודש הקודשים. אעפ"כ אין שמה מוזכר כלל במקרא כי אם "המקום אשר יבחר ד'.." זאת אומרת – בכדי להגיע לירושלים אנו צריכים נבואה שתסמן לנו את המקום.

גם לאברהם נאמר "לך לך... אל הארץ אשר אראך"¹, כלומר היה צריך לצאת ממקומו, לרצות להגיע אל המקום אשר יראהו השי"ת ואז הוא יזכה לנבואה. באותו אופן, בעקידת יצחק נאמר לו "והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך".

לדברים גדולים אי אפשר להגיע סתם, צריך להיות ראוי להם. וחז"ל מלמדים אותנו כי "אין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה של מצווה". אברהם נכנע לצווי האלוקי והולך לעקוד את בנו. זה לא מספיק, הוא צריך להיות מלא אמונה שכל מה שהשי"ת מצווה אותו זה טוב גמור, בוודאות. ועל כן הוא עושה את רצון השי"ת מתוך שמחה של מצווה גם אם לעיני בשר ודם שלו, הוא אינו יכול להבין את פשר המצווה. רק באופן כזה יזכה להגיע אל המקום המיוחד הזה. וכמובן המקום הזה הוא ירושלים, והמזבח שבונה שם אברהם אבינו, לאחר מאות שנים הוא מקום המזבח שהקים שלמה בבית המקדש.

ירושלים היא סוד, סוד כמוס. ובית המקדש הוא מקום גילוי הסוד הזה. הסוד של חיבור עליונים ותחתונים. בית המקדש של מטה מכון כנגד בית המקדש של מעלה. וכל ארץ ישראל, ארץ הקודש, יונקת מסוד זה. ועל כן כל ארץ ישראל נקראת "חצרות קודש"², קדושת ארץ ישראל היא מפני שסמוכה לירושלים, מפני שהיא החצר של ירושלים עיר הקודש. יש המפרשים את הביטוי "עיר הקודש" במובן שהמקום הזה מסוגל לעורר ולהעיר את הקדושה הצפונה הסגולית שיש בעם ישראל! ולכן זה לא פשוט להגיע לירושלים.

הקדושה הגנוזה הזאת הייתה ידועה גם למלכי האמורי, אלא שכמובן לא ידעו לממשה כראוי, ונתנו לה ביטוי אלילי. וזה מאוד מעניין שמלך ירושלים שמו היה – אדוני צדק. והרד"ק כותב על כך³: "ונקראו מלכי ירושלים מלכי צדק אדני צדק, כי ירושלים הוא מקום הצדק והשלום". אמנם מלכי צדק לא נקרא מלך ירושלים כי אם מלך שלם, חשו שיש שם נקודה של שלמות. אבל ירושלים פירושה יראה-שלם⁴. כלומר יראת השי"ת היא השלמות. וזה כמובן מתגלה מאוחר יותר ע"י ישראל המפלסים דרך ליראת השי"ת.

אדוני צדק מלך שלם היה כפי הנראה דמות מרכזית וחשובה, ועל כן הוא זה שקרא לשאר מלכי האמורי להילחם עמו. אמנם לא העז לצאת נגד יהושע ובנ"י אבל קרא לחבריו "עלו אלי ועזרני ונכה את גבעון כי השלימה את יהושע ואת בני ישראל"⁵. ומעניין שדווקא במלחמה זו הקב"ה עושה ניסים גלויים לעם ישראל, עד שהכתוב מעיד שאבני הברד שירדו עליהם במורד בית חורון הפילו בהם חללים יותר מאשר הרגו בני ישראל בחרב. ואז אמר יהושע "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון". נראה שהייתה זו מלחמה משמעותית במיוחד יותר מאלו שבאו אחריה. ועכ"פ אע"פ שאדוני צדק מלך שלם נהרג במלחמה זו של יהושע, לא יכלו ישראל להיכנס לירושלים, וכפי הנראה מפני שמצודת ציון לא נכבשה, והיא הייתה גבוהה מעל ירושלים וממילא שלטה על העיר.

¹ בראשית יב א

² במודים דרבנן

³ פירוש הרד"ק על בראשית יד יח

⁴ מדרש בראשית רבה נו י

⁵ יהושע י ד

רק בימי דוד נכבשה מצודת ציון. ויש לשים לב לכך ששבע שנים מלך דוד בחברון, ורק אחרי כן הגיעו כל שבטי ישראל⁶ וגם כל זקני ישראל "וימשחו את דוד למלך על ישראל"⁷ ומיד לאחר שנמשח למלך על כל ישראל "וילך המלך ואנשיו ירושלים... וילכוד דוד את מצודת ציון היא עיר דוד". למעלה מ-400 שנה חיכתה ירושלים עד שיקום מלך בישראל והוא דוד, אשר יהיה ראוי לבוא אל תוככי ירושלים.

וגם אז לא פשוט הדבר. הפלישתים שמעו כי נמשח דוד למלך על ישראל, ובאו להילחם עמו⁸. רק אחרי מספר סבבים של מלחמות התפנה דוד להעלות את ארון ד' לעיר דוד, וגם זה לא היה פשוט, שמטו הבקר, ועזא רצה לאחוז את ארון ד', והכהו האלוקים, ונתעכב הדבר עוד שלושה חודשים.

ואחר כל הדברים האלו מתברר עפ"י נבואה שרק שלמה בן דוד יזכה לבנות את בית המקדש, ומכל מקום לא נפתחו שערי המקדש להכניס את הארון עד שאמר שלמה "בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך". ואז נפתחו השערים וארון ברית ד' הוכנס אל המקום הקדוש, אל בית המקדש⁹. וידעו כולם שבית המקדש נבנה בזכותו של דוד. וצריך להבין זה לא ענין של דמויות פרטיות, גדולות ככל שיהיו, דוד ושלמה שסללו את הדרך להכנסת ארון ד' למקומו. אלא זהו תהליך רוחני שכל עם ישראל עובר, מתקופת יהושע והשופטים, עד השבת הנבואה ע"י שמואל הנביא, שמכוחו גם הומלכו המלכים, והוא ודוד יושבים בניות ברמה כלומר יושבים ברמה ועוסקים בניו של עולם, בבית המקדש, שמואל הנביא מוביל את דוד אל ייעודו.

התנאים לכניסה לירושלים

בכדי להיכנס לירושלים עם ישראל צריך להיות במדגרה רוחנית – מוסרית שמאפשרת להיכנס אל מקום הקודש והמקדש.

צריך להיזכר שגם בתש"ח לא זכינו להיכנס לירושלים שבין החומות. כמדינה, נאצלנו לפנותה, ורק במלחמת ששת הימים זכינו להיכנס לירושלים, ושמענו את מוטה גור חוזר ושונה ברשתות הקשר: "הר הבית בידנו".

אני מוכרח לספר שהייתי חייל בדרום, והנה הגיעו אלינו מספר ארונות של לוחמים שנפלו בקרבות בסיני, והיינו צריכים להביאם לקבורה זמנית בבארי, והנה אנו שומעים חייל צועק: ירושלים, מיד התכנסו סביבו היה לו טרנזיסטור קטן, ואנו כולנו מכונסים סביב רדיו פלא הקטן הזה, לידנו קומנדקרים עם ארונות של חללים, ואנו שומעים את קולו של מוטה גור "הר הבית בידנו, אני חוזר הר הבית בידנו". אי אפשר לתאר את פרץ הדמעות, ההתרגשות, ורוממות הרוח שחשנו ברגעים קדושים אלו. ובוודאי לא רק אנו, אלא כל עם ישראל, בארץ ובתפוצות, שברגעים אלו האזין לקולו של מנחם"ט הצנחנים שמשדר מהר הבית. כולם התרגשו והרגישו שרוח ענקית מרימה אותם למרומים.

ירושלים היא ליבם של ישראל, ירושלים היא עיר הקודש. ירושלים מעוררת את נשמת עם ישראל להתגדל, להתקדש, לצאת אל הפועל! כשנכנסים לירושלים, אע"פ שאנו עוד עוברים ייסורים, ומתינו מוטלים לפנינו עדיין לא נקברו. אבל המפגש עם ירושלים מעורר את סגולת

⁶ ובדברי הימים מבואר שהיו אלו גדודי צבא מכל שבט ושבט.

⁷ שמואל ב ה ג

⁸ כמו הפלשתינאים בימינו שקוראים לעצמם על שם הפלישתים. באמת אינם תושבי ארץ ישראל, הם באו מעבר לים וכל מטרתם לעכב ולמנוע את מלכות ישראל. בימים ההם – בזמן הזה.

⁹ שבת ל.

החיים הישראליים לצאת אל הפועל, אנחנו עם ד', אנחנו עם הנצח. והנצח זו ירושלים. ליבנו מוכרח להתמלא בשמחה אדירה, בהודיה להשי"ת, ובגבורה אדירה למלא את שליחותנו בעולם!

רק דוד המלך, נעים זמירות ישראל "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ד', לבי ובשרי ירננו אל אל חי"¹⁰. רק מדרגת חיים כזאת מאפשרת כניסה לירושלים. ושוב – דוד אינו רק אישיות פרטית, הוא כמלך, הוא ליבם של ישראל, הוא מבטא את מה שקורה בליבם של ישראל, והוא כמובן גם משפיע ומשכלל את מדרגת חיים זו. בספרים הקדושים מבואר שנשמת דוד המלך אינה שייכת למדרגת עולם הזה, כי אם למדרגת העתיד לבוא, מדרגת ימות המשיח, ואכן הוא קרוי "דוד משיח"¹¹.

לא במקרה דוד מתחיל את מלכותו דווקא בחברון, אצל אברהם אבינו אצל יצחק אבינו, ההולכים יחדיו אל "אחד ההרים" לעשות רצון השי"ת בשמחה, ומכוחם ומכוחו של יעקב, הוא מצליח לכנוס אליו את כל ישראל, עד שהכתוב מעיד, שלא רק רבבות שלוחים הגיעו לחברון להמליך את דוד, אלא "גם שארית ישראל לב אחד להמליך את דוד"¹². ורק באופן כזה הוא יכול להיכנס לירושלים שמחברת את כל ישראל, שעושה את כל ישראל חברים!

מהתבטלות של יראה, לעוצמות של שמחה ותפילה

חז"ל מבארים שהשם "ירושלים" פירושו "ירא-שלם"¹³. מלשון "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה"⁶, כפי שנאמר לאברהם אבינו בעת ניסיון העקדה ירושלים מסמנת את היראה השלמה, יראה עליונה של התבטלות גמורה לרצון ה'. ביטול כל החשבונות הפרטיים גורם לכך שהאדם שרוי בשמחה עליונה. דוד המלך רוקד ומפזז לפני ארון ד', ומסביר למיכל אשתו התמהמה: "ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני"¹⁴, כי 'לפני ארון ה' אני כאין וכאפס', "תולעת ולא איש"¹⁵. זוהי התבטלות גמורה לפני ד' שמביאה לשמחת חיים המולידה בדוד את הכוחות היותר גדולים של גבורה, מנהיגות, נחישות ועוד. דווקא מתוך היראה השלמה וההתבטלות הגמורה לפני ד'.

דוד נקרא "נעים זמירות ישראל", ולפי הרב קוק זצ"ל¹⁶ שליחותו העיקרית בעולם הייתה לבטא ולגלות את "זמירות ישראל"¹⁷. הגמרא מספרת שכינור היה תלוי מעל מיטתו של דוד, ורוח צפונית הייתה מנשבת בו בחצות לילה ומעירה את דוד כדי לזמר זמירות לה'¹⁸. 'כנור' בגימטריה 'נר ה-ו-ה'.

הכינור הזה הוא הנשמה, נשמת דוד שהיא נשמת כנסת ישראל, רוח ה' מנשבת בדוד המלך. תפקידו ההיסטורי של דוד הוא להוציא מן הכוח אל הפועל את הנשמה של כנסת ישראל, את התפילה הכמוסה של הנשמה ש"תמיד מתפללת"¹⁹. כל עניינה של התפילה הוא להוציא מן הכוח אל הפועל את הכיסופים הפנימיים של הנשמה, "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות

¹⁰ תהילים פד ג

¹¹ תהילים קלב י

¹² דברי הימים א יב לט

¹³ מדרש בראשית רבה נו, י

¹⁴ שמואל ב ו, כב

¹⁵ תהילים כב, ז

¹⁶ עין איה ברכות א יב

¹⁷ כידוע ספר תהילים מיוחס לדוד המלך והוא כותב בקרבו את כיסופי האומה בכל הדורות.

¹⁸ ברכות ג:

¹⁹ עולת ראייה ענייני תפילה, התפלה המתמדת של הנשמה, ב

ה'." 20 זו תשוקת-תפילת הנשמה הישראלית של כל אחד ואחד מאיתנו, שנשפעת מתוך הנשמה הכללית של האומה, מתוך החפץ הלאומי העמוק שלנו שהתחיל באברהם ויצחק, והתגלה בצורה לאומית כללית על ידי דוד. והתפילה הזו, באה לידי ביטוי לאומי בירושלים של דוד.

מדרגת החיים של ירושלים

ירושלים היא מדרגת החיים של האומה. המדרגה הזו מתבטאת בפועל בכך שמקום המקדש וקודש הקודשים נמצא בירושלים. קודש הקודשים הוא פלא עצום, הגמרא במסכת מגילה מסבירה את אותו הפלא שהיה בקודש הקודשים – "מקום הארון אינו מן המידה":²¹ אורכו של ארון הברית היה אמה וחצי, ומכל צד שלו כנפי הכרובים בלטו עשר אמות, כך שסך הכל תפס הארון עשרים ואחת אמות וחצי אמה. אך הבעיה היא שרוחבו של קודש הקודשים במקדש שלמה היה רק עשרים אמות. כלומר, הארון עצמו, לא תופס מקום בעולם הזה. מעליו קול ה' מדבר "מבין שני הכרובים",²² החיבור של העולם שלנו אל מה שלמעלה מן הכל זו מדרגת החיים של ירושלים, קודש הקודשים הוא האחדות הגמורה של הקודש והחול, של החיים עם מקור החיים.

בשביל להגיע למדרגת החיים הזו של קודש קודשים, של חיבור שלם בין החול והקודש, צריך לעבוד קשה. אברהם אבינו היה צריך לקנות את זכותו בניסיון נוראי כדי להגיע לאותו מקום ולהכין אותו לבניו, שזכו לכך רק לאחר שחלפו עוד מאות שנים של משברים על משברים במצרים ובתקופת השופטים, ועד שדוד המלך הופיע והומלך על ידי "כל ישראל בלב אחד".

הנשמה שנזרקת לפני בניין הגוף

זכינו והגענו לירושלים, "עומדות היו רגלינו בשערי ירושלים"²³. אלא שאנחנו רק בשערים. הר הבית בידנו, אבל הוא עוד לא בליבנו ואנחנו עוד לא בו ובמדרגתו. אנחנו עומדים רק "בשערי ירושלים", ועלינו להבין מדוע.

הגר"א מסביר שסדר הגאולה של עם ישראל והעולם מקביל לסדר בריאת אדם הראשון, שהוא "עולם קטן".²⁴ מהלך בריאתו של אדם הראשון היה כך: "שעה ראשונה הוצבר עפרו, שעה שנייה נעשה גולם, שעה שלישית נמתחו איבריו, שעה רביעית נזרקה בו נשמה, שעה חמישית עמד על רגליו".²⁵ ויש לשים לב: לא כתוב שאדם הראשון קודם עמד על רגליו ושרק אחר כך נזרקה בו נשמה, הרי אי אפשר לעמוד על הרגליים בלי נשמה. תינוק לא יכול לצאת לאוויר העולם אם אין לו נשמה. כלומר, לפני שאדם הראשון עמד על רגליו ולפני שעם ישראל יעמוד על רגליו, צריך שתיזרק בו נשמה. לפני קום המדינה על רגליה – נדרשה הנשמה.

הגר"א מקביל כאמור את מהלך הגאולה של עם ישראל לסדר בריאת אדם הראשון, והוא עושה את החשבון הבא: אתחלתא דגאולה החלה בחצי השני של האלף השישי, כלומר בשנת ה'תק"ס;²⁶ אם מחלקים חמש מאות שנים לשנים-עשרה שעות של בריאת האדם הראשון, מקבלים שכל שעה שווה לארבעים ואחת שנים ושני שליש שנה; אם בודקים מתי

²⁰ תהילים פד, ג

²¹ מגילה י':

²² שמות כה, כב

²³ תהילים קכב, ב

²⁴ אבות דרבי נתן, פרק ל"א

²⁵ סנהדרין לח:

²⁶ אור החיים הקדוש מציין זאת במפורש בפירושו על ויקרא פרק ו' פסוקים טו-י"ז ואכן אלו החלו עליות גדולות לא"י כידוע.

מסתיימת השעה החמישית שאז עמד האדם על רגליו, התוצאה היא חמש כפול ארבעים אחת ושני שלישי, שזה מאתיים ושמונה שנים ושליש שנה. כלומר סוף שעה חמישית שאז יעמוד עם ישראל על רגליו, יוצא לפי חשבון הגר"א בשנת תש"ח וכמה חודשים. כך כותב הגר"א כמאתיים שנה לפני קום המדינה.

אבל מה עם הנשמה? ממש לקראת סוף שעה רביעית, ב-כ"ח אייר שנת ה'תרס"ד, הרב קוק ובנו הרב צבי יהודה עולים לארץ ישראל, והרב כותב מאוחר יותר לבנו באגרת: **"ידעתי כי למחיה שלחני ה' על אדמת הקודש"**.²⁷ זו הנשמה שנזרקה בגוף הלאומי ובמדינת ישראל בטרם היא קמה על רגליה. כמובן לא רק הרב קוק פעל בצד הנשמתי, קדמו לו גדולי עולם לאורך הדורות כולם ובייחוד במאות השנים האחרונות – ובראשם הגר"א, הרמח"ל אור החיים הקדוש²⁸ ועוד. אך הרב קוק, היה גדול ישראל האחרון הקרוב ביותר לחזרת עם ישראל לארצו, שהופיע את הארת הקודש העליונה לתקופת הגאולה, שפע רוחני אדיר של פנימיות התורה כתוב בשפה שגם הציבור הרחב, שאין לו גישה לספרות הנסתר – יכול להבין ולהחכים. ובאופן מיוחד ספר "אורות" שעליו כתב הרב צבי יהודה בהקדמה לספר, שהוא "קודש הקודשים" - חיבור שלם בין החול והקודש.

הרב בירר לנו שתחיית החול - הקמת מדינה, עלייה, ביטחון, התיישבות - לא יכולה להיות בעם ישראל אם לא שיש עמה גם תחיית הקודש. "ידעתי כי למחיה שלחני ה' על אדמת הקודש",²⁹ כלומר כדי להאיר ולעורר בעם את ההבנה שכל הבניין מלמטה ועד למעלה, הכל הוא עניין אחד ומגמה אחת - להופיע את אורו של דוד המלך מלכא משיחא.

בדרך הארוכה אל ירושלים

אך האור העליון הזה הוא אור נסתר, הנשמה נסתרת בתחילת דרכה. כאשר תינוק נולד, כולם מסתכלים על החיוך שלו, העיניים, הגוף הזעיר, ודואגים בעיקר לצרכי הגוף שלו. ענייני הרוח של התינוק פחות בולטים לעין, אם כי הורים חכמי לב שמים לב גם לרוח ולנפש התינוק.

בה' באייר זכינו והתינוק היקר הזה נולד ועמד על רגליו, וכתב לעצמו את מגילת עצמאותו. המקסימום שניתן היה להגיע אז אל הרוח בתודעה הגלויה היה: "צור ישראל וגואלו",²⁹ וחשוב לומר שזה לא מעט, גם ההבנה שלא "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"³⁰ היא חשובה. רבנו הרב צבי יהודה כינה זאת בשם **"רוח ה' אשר הופיעה על נבחר הציבור בה' באייר"**.³¹ זהו העוז פנימי להצהיר שלמרות שיחסי הכוחות והנשק הם לא ממש לטובתנו בלשון המעטה, בעזרת "צור ישראל וגואלו" אנחנו ננצח.

אבל התינוק הזה שרק לאחרונה למד לעמוד על רגליו, אך טרם התבגר ועמד על דעתו בזמן שנשמטו עדיין נחבאת, עלול להתבלבל כשהוא נפגש במציאות. ואז עולות בו כל מיני מחשבות זרות שמגיעות אליו מבחוץ: 'אולי נקים פה מדינה ככל העמים, אולי סוציאליסטית ואולי קפיטליסטית', וכדומה.

²⁷ אגרות הראיה ח"א עמ' קפט

²⁸ אור החיים הקדוש שעלה לארץ בשנת התקב' כתוב במפורש בכמה מקומות בפירושו על התורה כי בשנת

התק' התחילה הגאולה.

²⁹ מגילת העצמאות

³⁰ דברים ח' יז

³¹ שיחות יום ירושלים

עובר זמן עד שמגיעים לתודעה השלמה של "ירושלים", גם במובן הפיזי אך גם ובעיקר במובן הנפשי והנשמתי. לכן המדינה בשלבה הילדוּתִי קודם מלחמת ששת הימים כלל לא העלתה בדעתה להגיע לירושלים. עד כדי כך שגם כאשר פרצה המלחמה ביוזמתנו, ממשלת ישראל ביקשה מחוסיין מלך ירדן לנצור אש ולהימנע מקרבות באזור ירושלים. אחד הסיפורים המדהימים הממחישים זאת, הוא על כך שכאשר מוטה גור קיבל את הפקודה לשחרר את כל ירושלים הוא ביקש מפיקוד מרכז את תוכנית המגירה המתאימה, אך הסתבר שאף גורם לא חשב לתכנן כיצד לבצע זאת.

אחרי שוך הקרבות קמו חכמולוגים ושאלו מדוע מוטה גור לא חיכה? 'היה עדיף אם היה מחכה קצת עד שתזרח השמש ואז מפגיש את גבעת תחמושת, רוקפלר ומקומות נוספים וכך היינו חוסכים בחיי אדם'. אך זו חוכמה שלאחר מעשה והאמת הפנימית היא, שרוח ה' בערה בו ובעם כולו להגיע לירושלים. קיבלנו פקודה לשחרר את ירושלים, מי יודע מה יהיה מחר. ממש כמו שהגמרא מתארת שכאשר רבי זירא הגיע לשערי ארץ ישראל על גדת הירדן והמעבורת כבר עזבה, הוא קפץ למים ונתלה על החבל שהיה קשור אליה. אמר לו גוי שם: "עמא פזיזא [עם פזיז], חכה למחר ותעבור פה מעבורת נוספת, תגיע יבש... ענה לו רבי זירא: דוכתא [מקום] דמשה ואהרן לא זכו [להגיע אליו], מי אמר שאני אזכה? אני לא מוכן לחכות אפילו רגע אחד לזכות הזו". רוח ה', הנשמה המחוברת לגוף, פיעמה במוטה גור וחייליו.

כך הגענו לירושלים. ונכון, עוד לא נכנסנו לירושלים עצמה, להר הבית, לבית המקדש, לסנהדרין, לנבואה, למלכות בית דוד, אנחנו עוד לא שם. "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים",²⁸ אבל בשערי ירושלים אנחנו מתחילים לדון על הדברים ולברר אותם. פתאום כל ממשלות ישראל, ימין, שמאל, יותר דתיים ופחות דתיים, כולם צריכים להתמודד עם סוגיית הר הבית, עם ירושלים, עם הציבור הערבי שגר ביהודה ושומרון, ועם השאלה המנקרת בנו - חזרנו הביתה או לא חזרנו הביתה? ולשם מה? האומנם ירושלים היא לבם של ישראל, או סתם מקום המקודש לכל הדתות.

הגוף הלאומי נבנה – המדינה נבנית ומתרחבת, ואז גם הנשמה מתחילה להיגלות בפועל. ההנהגה הרוחנית שצמחה עד אז יחסית בסתר בישיבת מרכז הרב, מרבנו הרב צבי יהודה שטרם היה ידוע במיוחד אפילו בציונות הדתית, החלה לפרוץ החוצה. הארה של הנהגה חדשה באומה. מיד לאחר שחרור ירושלים הרב צבי יהודה עומד ומודיע לכל העולם: חזרנו הביתה לעולם ועד - "והנצח זו ירושלים".³² ומשם ואילך מתחילה ההתיישבות ביהודה ושומרון, החזרה לרובע "המוסלמי" ועיר דוד, ההתעוררות הרוחנית בעם ישראל, גרעינים תורניים ועוד ועוד.

כל זה לא קרה ביום אחד ולא יסתיים ביום אחד, ועוד יהיו סיבוכים רבים, אך המפתח לכל תנועת הגאולה הזו הוא ההבנה שהחול והקודש אחד הם. אורו של דוד המלך. הנשמה מבקשת להופיע יחד עם הגוף הלאומי ובעזרתו.

³² ברכות נח. "תנא משמיה דרבי עקיבא: "לך ה' הגדולה זו קריעת ים סוף והגבורה זו מכת בכורות, והתפארת זו מתן תורה והנצח זו ירושלים."

אחדות הקודש והחול של ירושלים

ירושלים כולה נקראת "מקדש"³³, לכן מותר לאכול קודשים קלים בכל ירושלים ולא רק במקדש עצמו.³⁴ אבל מה היה בירושלים? התשובה היא - משרדי הממשלה, כל הפעילות המנהלתית הכלכלית והחומרית התרכזת בירושלים שמסביב לבית המקדש. ארמון המלך הוא משרדי הממשלה דאז. וכשמלכת שבא הגיעה כדי לראות מקרוב את פלאי מלכות שלמה בירושלים וראתה את הגשר שחיבר בין בית המלך לבית המקדש, היא נדהמה.³⁵ רק בירושלים ניתן לגשר בין ארמון המלך ומשרדי הממשלה לקודש הקודשים, והמלך והממשלה הולכים ונכנסים מכאן לכאן.

זאת בקשתו של דוד המלך: "אחת שאלתי, מאת ה' אותה אבקש, שבת בבית ה' כל ימי חיי".³⁶ האם ניתן לומר שדוד ביקש להשליך הכל מאחוריו ולהעביר את האחריות לניהול הצבא והממלכה לאדם אחר ורק ללמוד תורה בישיבה כל חייו? לא סביר! ברור שדוד שמח בתפקידו ובאחדות העם ואחדות הקודש והחול שהוא הצליח ליצור, ולמעשה ביקש להמשיך בכך. לפי הבנה זו, תפילתו של דוד היא שבכל מקום בו הוא ימצא בחייו, הוא יחוש שהוא בבית ד', כי באמת העולם כולו וכל מה שיש בו הכל הוא מקומו של השי"ת ועפ"י זה יפעל, וכל מה שיעשה יגדיל את כבוד ד' בעולם! זו המדרגה של דוד המלך וזו המדרגה לה אנו נדרשים.

כדי להגיע אל בית המקדש צריך לעבוד קשה. השערים אליו יפתחו רק כשאנחנו נבנה את הקודש הפנימי, ולא רק את הקודש הנפרד אלא את קודש הקודשים הנוצר מאחדות הקודש והחול.

לא סתם ריבונו של עולם הפיח בנו רוח ונשמה והחיה את גופנו הלאומי עם הקמת מדינת ישראל. היה זה סימן לכך שאנו מסוגלים להגיע לירושלים, לאחד בין הקודש ורוח התורה על כל הלכותיה הפרטיות והציבוריות ובין החול של הקמת מדינה מתפקדת ומצליחה וכך, ורק כך נהיה אור לגויים.

ביום ירושלים, ריבונו של עולם מסמן לנו דבר נוסף – הגיע הזמן לסלול את הדרך מהשערים פנימה. סימן שאנו כבר ראויים לכך, סימן שהדור ראוי, סימן שהגאולה הגיעה למדרגה הזו. אנחנו צריכים להתמלא בשמחה עצומה על כך, ולשאול את עצמנו כל שנה כיצד התקדמנו במשימה, ולקרוא בקול גדול לעמנו – קומו ונעלה ציון!

יום ירושלים שמח!

³³ פירוש הרמב"ם למשנה, ר"ה ד, א "בארנו פעמים כי מקדש תקרא ירושלים כולה".

³⁴ זבחים קיב:

³⁵ מלכים א, י, ה "ועלתו אשר יעלה בית יהוה ולא היה בה עוד רוח", רש"י: "ועלתו אשר יעלה בית ה' - "דרך מבוא שהכין מביתו לבית המקדש שהיה עולה בו לבית ה' ". מלבים: "ועלתו" הוא המעלה שעשה מעצי אלמוגים שהוא עולה בה מביתו לבית ה' שיזכיר בפסוק י"ב שהיה יקר ונפלא מאד.

³⁶ תהילים כז, ד